

DEZINFEKCIJA

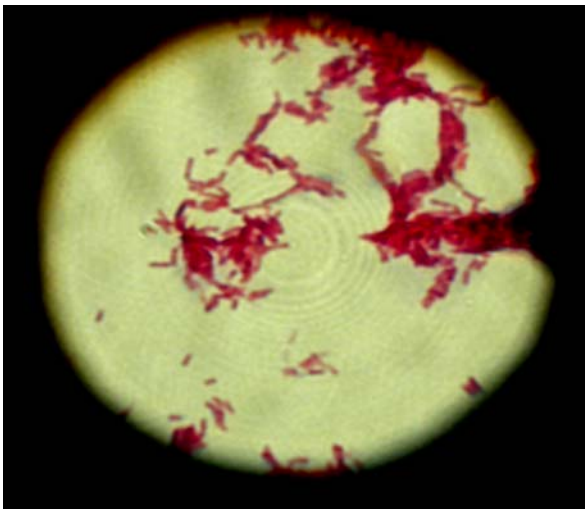
Obvezatnom preventivnom dezinfekcijom smatra sustavna i kontinuirana primjena mehaničkih, fizikalnih i kemijskih metoda i sredstava, samostalno ili kombinirano, radi uništavanja mikroorganizama (saprofita).

Dezinfekciju provode sami djelatnici ili za to posebno osposobljene osobe u tijeku radnog procesa, odnosno uporabe objekata, uređaja, sredstava, opreme i pribora, kao i prije početka uporabe novih objekata, te nakon dužeg nekorištenja (sezonski rad i sl.), dok za dezinfekciju javnih površina koja su u vlasništvu lokalne uprave i samouprave (općine, gradovi i županija) obavljaju za to ovlaštene pravne i fizičke osobe. Iz tog razloga je predviđeno provođenje izvanrednih mjera dezinfekcije koje bi izvršitelji proveli u posebnim prilikama ili po pozivu korisnika, a to su :

- **epidemiološke indikacije,**
- **po nalogu sanitarne inspekcije,**
- **kontaminacija prostora biološkim materijalom,**
- **izlijevanje kanalizacije zbog kvara ili vremenskih nepogoda.**

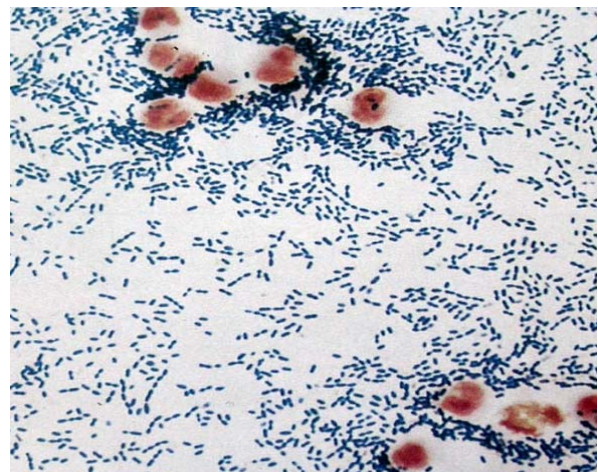
U slučaju akcidentnih situacija, temeljem poziva korisnika, dezinfekcija će se provesti preko izvršitelja koji ispunjava uvjete iz Pravilnika ("NN", 38/98) i imaju odobrenje za rad.

Obveznici provođenja dezinfekcije dužni su sami povremeno kontrolirati uspješnost primjene ove mjere putem ovlaštenog laboratorija i o tome voditi evidenciju.

Mycobacterium tuberculosis

Streptococcus pneumoniae

DEZINSEKCIJA

Dezinsekcijom se smatraju postupci suzbijanja arthropoda (člankonožaca) koji mogu prenijeti uzročnike zaraznih bolesti, izazvati alergijske reakcije, imati toksično djelovanje ili su nametnici odnosno uznemirivači.

Ista se provodi primjenom fizikalnih, kemijskih ili bioloških metoda i sredstava koji su ekološki najprihvatljivija, te na način da se ne dovodi u opasnost zdravlje ljudi ni životinja, kao ni korisnih insekata.

Insekti čije smanjenje broja na biološki minimum, a radi zaštite zdravlja pučanstva, mora provoditi su :

1. **Komarci** (red Diptera,por.Culicidae) rodova: Culex, Aedes (Ochlerotatus) i Anopheles,

Culex spp.

Anopheles spp.

Aedes spp.

STEGOMIA ALBOPICIT (Azijski tigrasti komarac)

Ulovljen na području Grada Zadra

2. **Muhe** iz porodica Muscidae: pored vrste *Musca domestica* (kućna muha) suzbijaju se muhe iz rodova: *Calliphora* spp. (zujare), *Lucilia* spp. (zlatare), hematofagna *Stomoxys calcitrans* (ljuta pecavka), *Polenia* spp., te vrste iz porodice Sarcophagidae (mesare),

Calliphora erythrocephalia

***Drosophila* spp.**

Musca domestica

3. **Nevidi** (rod *Phlebotomus*),

4. **Žohari** (*Blatta orientalis* – crni žohar, *Blattella germanica* – smeđi žohar)

Blattella germanica

Blatta orientalis

5. Druge vrste štetnika prema epidemiološkim i higijensko-sanitarnim indikacijama (buhe, stjenice, mravi, ose, zrikavci, štipavci, babure te od paukova: crna udovica)

SUZBIJANJE KOMARACA

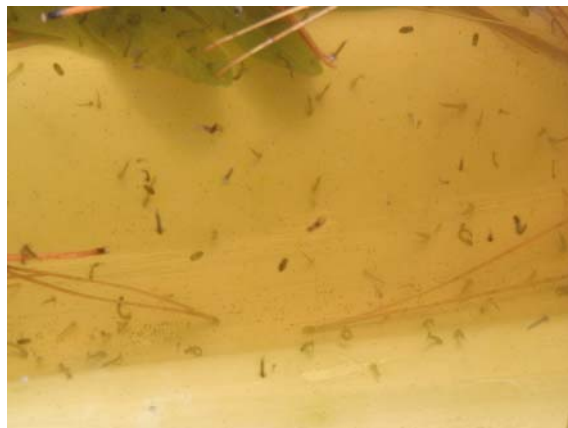
Suzbijanje komaraca provodi se na dvije razine :

LARVICIDNA DEZINSEKCIJA

Pod pojmom larvicidne dezinfekcije smatra se sprječavanje razvoja i uništavanje razvojnih oblika komaraca (jajašca, ličinki, kukuljica).

ličinka komaraca

ličinke u prirodnom okolišu

Ženke komaraca pronalaze pogodne vodene medije u koje polažu svoja jajašca iz kojih se za 5-10 dana ovisno o vanjskoj temperaturi, odnosno temperaturi vode, razvijaju ličinke koje potom hraneći se prolaze kroz različite stadije do stadija kukuljice iz kojih se legu odrasli (krilati) oblici komaraca.

- septičke (crne) jame
- potoci i kanali oborinskih voda
- spremnici vode
- nakupine vode u čamcima u lučicama
- lokve
- zapušteni zdenci i cisterne
- građevinski iskopi u kojima se nakuplja voda
- kanali za navodnjavanje i odvodni kanali
- nedovršene grobne jame i posude (vaze) za cvijeće na grobljima
- nakupine odloženih automobilskih guma

ADULTICIDNA DEZINSEKCIJA

Adulticidna dezinfekcija je suzbijanje letećih oblika komaraca na otvorenom prostoru, a koristi se postupkom toplog ili hladnog zamagljivanja, te postupcima orošavanja motornim odnosno samohodnim atomizerima.

SUZBIJANJE MUHA

U toplim mjesecima (od svibnja do kraja listopada najkasnije do polovice studenog) zbog brojnosti populacije, molestirajućeg učinka i epidemiološkog potencijala za

prijenos i širenje zaraznih bolesti, u prvom redu crijevnih zaraza, muhe predstavljaju najznačajnijeg štetnika..

SUZBIJANJE MUHA U URBANOJ SREDINI

U urbanim sredinama prisustvo muha u izravnoj je vezi s načinom dispozicije krute i fekalne otpadne tvari. Stoga su osnovne higijensko-sanitarne mjere preduvjet za uspješno suzbijanje:

- **osigurati dovoljan broj spremnika za smeće,**
- **redovito, tj. dnevno pražnjenje spremnika,**
- **iste najmanje jednom tjedno prati i dezinficirati,**
- **sanirati (ukloniti) sva divlja odlagališta otpada i spriječiti pojavu novih,**
- **kanalizacijski sustav i kolektore održavati prohodnim,**
- **sprječavati prelijevanje i nedozvoljeno pražnjenje septičkih jama,**
- **donijeti odluku o mjestima za defekaciju pasa, te ukloniti feces (stolicu),**
- **skupljati leševe pregaženih životinja.**
- **uklanjati leševe nakon deratizacije,**
- **zatrpavati štakorske rupe.**

SUZBIJANJE MUHA U SUBURBANIM I RURALNIM SREDINAMA

Zbog općenito nižeg stupnja ukupno higijensko-sanitarnih prilika, raširenosti domaćih životinja, postojanja gospodarskih objekata (klaonički objekti i životinjske farme) u ovim je sredinama koncentracija otpada animalnog podrijetla izuzetno visoka što stvara povoljne uvjete za razmnožavanje različitih vrsta sinantropnih vrsta muha.

- **provoditi edukaciju stanovništva**
- **ispravna dispozicija krutog i fekalnog otpada**
- **ispravna dispozicija klaoničkog i drugog animalnog otpada**
- **redovito čišćenje staja i odvoz životinjskog fecesa (izmeta)**
- **isušivanje gnojnica ili prekrivanje folijama**

SUZBIJANJE NEVIDA

Nevidi su molestanti te značajni prenositelji lišmanijaza (kala-azara, orijentalnog čira) i "papatači groznice" (danas veoma rijetke).

SUZBIJANJE ŽOHARA

U epidemiološkom pogledu **crni žohari** su zbog načina života veza između ljudi i namjerna s jedne strane te različitih otpadnih tvari u kanalizaciji s druge strane. Osim što hranu onečišćuju svojim ekskrementima žohari mogu mehanički prenijeti neke uzročnike bolesti, te izazvati alergijske reakcije. Iz istog razloga suzbija se i **smeđi žohar**. Suzbijanje se provodi u :

- **stambenim zgradama,**
- **kanalizacijskom sustavu,**
- **objektima za proizvodnju, promet i skladištenje namirnica (tvornice preh. proizvoda,**
- **pekare, restorani, trgovine mješovitom robom i dr.) te njihovih sirovina,**
- **zdravstvenim objektima,**
- **odgojno-obrazovnim objektima (dječji vrtići i školske kuhinje),**
- **javnim objektima,**
- **na trgovačkim i putničkim brodovima te brodovima posebne namjene .**

Suzbijanje žohara u objektima zahtijeva kontinuiranu obradu zavisno o vrsti infestacije objekta.

DERATIZACIJA

Pod deratizacijom se podrazumijeva sustavno i planirano suzbijanje štakora i miševa koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari njihovih uzročnika. Provođenjem ove mjere sprečava se pojava i širenje zaraznih bolesti:

- crijevnih zaraznih bolesti (salmoneloze, shigeloze),
- transmisivne zarazne bolesti (Kala Azar, Kožna leishemijaza, Murin pjegavac),
- te se priječi unos i širenje karantenskih bolesti kao što su kuga i hemoragijska groznica

Na području Zadarske županije postoje glodavci čije smanjenje broja na biološki minimum, a radi zaštite zdravlja pučanstva, predstavlja prioritet. To su:

ŠTAKOR SELAC, SMEĐI ILI SIVI ŠTAKOR (RATTUS NORVEGICUS)

Odrasli štakor naraste u dužinu: 19 do 26 cm. Gornji dio tijela mu je sivkasto smeđkast, a donji dio oštro ograničen sivkastobijel. Ima robusno tijelo, izduženu izduženu glavu, zašiljenu njušku i dugačak svinut rep kraći od tijela. Njegova težina iznosi između 200 i 475 grama.

CRNI ŠTAKOR, DOMAĆI ŠTAKOR (RATTUS RATTUS)

Crni štakor ima dužinu tijela s glavom 16 do 23 cm, a rep mu je duži od tijela i glave i iznosi 17 do 28 cm. Tijelo crnog štakora prekriveno je finim krznom crnosmeđe, a odozdo nešto svjetlije boje. Njegova težina iznosi 100 do 200 grama.

DOMAĆI – KUĆNI MIŠ (MUS MUSCULUS)

To je sitni glodavac dužine tijela 6,8 do 9 cm. Težak je 10 do 20 grama. Boja dlake je tamnosiva.

Mjere deratizacije uključuju praćenje uvjeta za razvitak glodavaca, bilježenje pojave štakora, izlaganje meka zatrovanih antikoagulantnim rodenticidima, trajno praćenje stupnja infestacije, te trajno poduzimanje svih ostalih mjera koje dovode do smanjenja broja glodavaca.

Obvezatna preventivna deratizacija će se provoditi sustavno na u sljedećim rokovima:

- **proljetna – od ožujka do svibnja**

- **jesenska – od rujna do studenog**

Periodično, tijekom cijele godine na mjestima utvrđene jače infestacije, potrebno je održavanje.

Pri obavljanju deratizacije na svim prostorima u kojim se proizvodi i prometuje namirnicama otrovni mamci se moraju postavljati u posebno zaštićene, zatvorene i označene kutije također uz vođenje evidencije o shemi postavljanja kako bi se namirnice zaštitile od slučajnog ili namjernog onečišćenja. Kad se deratizacija provodi u objektima u kojima se nalaze rasute namirnice, ostatke meka mora se sakupiti nakon provedenog postupka deratizacije.

Preventivnu deratizaciju obala, obala gradskih vodotokova, parkova i javnih zelenih površina, provest će izvršitelj deratizacije istovremeno s deratizacijom zgrada na tom području.

Deratizacijske metode i postupci se moraju unificirati na području cijele Županije u smislu korištenja jedinstvene djelatne tvari za svaku ekološku nišu, kao i ekološki prihvatljive meke i evidencije stanja okoliša, kako bi prosudba potrebe i učinkovitosti deratizacijskih postupaka bila što bolja.

Služba za epidemiologiju

Odjel za DDD

- planira i nadzire provedbu obvezatnih preventivnih mjera dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije
- provodi protuepidemijske postupke dezinfekcije na području Zadarske županije

U skladu sa " **Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("NN", 60/92 čl.4,čl.5, čl.11toč.5, čl.23, čl.24)**" na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Zadar, Poglavarstvo Zadarske županije donosi **Program obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije** za tekuću godinu.

Program predstavlja minimum potrebnih mjera obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije na području Zadarske županije.

Stručni nadzor nad provođenjem mjera preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije provodi Zavod za javno zdravstvo Zadar na temelju ugovora sa naručiteljem. Stručni nadzor nad provođenjem preventivne dezinfekcije i deratizacije provodi se na sljedeći način :

- 1.kontrola obuhvata provedbe mjera deratizacije od strane ovlaštenog izvođača na području grada**
- 2. kontrola obuhvata provedbe larvicidne i adulticidne dezinfekcije**
- 3. terensko ispitivanje (otkrivanje tragova prisustva i aktivnosti štetnika, izlovom i determinacijom vrsta, anketiranjem građana) i praćenjem dinamike populacije štetnika koji imaju javno zdravstveno značenje**
- 4. kontrola vrsta i količina upotrijebljenih preparata odnosno kemijskih sredstava**
- 5. izrada foto dokumentacije o kritičnim točkama**
- 6. obrada svih prikupljenih podataka, analiza registriranog stupnja infestacije po tretiranim područjima, evoluiranje rezultata provedenih mjera po svim navedenim elementima stručnog nadzora**
- 7. Monitoring legla komaraca Stegomyia albopicti i procjena proširenosti odraslih jedinki**